

คู่มือเตรียมสอบ

สำนักงานศาลยุติธรรม

ปี
69

นิติกร ปฏิบัติการ

ประกอบด้วย

๑. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติราชการ (๑๐๐ คะแนน)
 - ๑.๑ ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
 - ๑.๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - ๑.๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - ๑.๔ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - ๑.๕ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม
 - ๑.๖ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม
 - ๑.๗ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของสำนักงานศาลยุติธรรม
๒. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งนิติกร (๑๐๐ คะแนน)

ความรู้เกี่ยวกับพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อบังคับและข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งนิติกร

คู่มือสอบนิติกรปฏิบัติการ สำนักงานศาลยุติธรรม

รวบรวมและเรียบเรียงโดย.....

ฝ่ายวิชาการ สถาบัน THE BEST CENTER

ห้ามตัดต่อหรือคัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหา

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ราคา 299 บาท

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

The Best Center InterGroup Co., Ltd.

บริษัท เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์ อินเตอร์กรุป จำกัด

บริหารงานโดย ดร.สิงห์ทอง บัวชุมและอาจารย์จันทน์ บัวชุม (ติวเตอร์กึ่ง ย่าน ม. ราม)

เลขที่ 2145/7 ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์.081-496-9907,0-2314-1492, 0-2318-6868 โทรสาร. 0-2718-6274 line id: @thebestcenter

www.thebestcenter.com หรือ www.facebook.com/bestcentergroup

คู่มือสอบ
นิติกรปฏิบัติกร
สำนักงานศาลยุติธรรม

ราคา 299 -.

คำนำ

สำหรับชุดคู่มือสอบสำหรับตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ สำนักงานศาลยุติธรรม เล่มนี้ ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการของสถาบันได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือ เล่มนี้ขึ้นมา ภายในเล่มประกอบด้วยทุกส่วนที่กำหนดในการสอบ เจาะข้อสอบทุกส่วน พร้อมคำเฉลยอธิบาย มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำฉบับนี้ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้คณะผู้จัดทำขออ้อมรับข้อบกพร่องใดๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆ ท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน
ฝ่ายวิชาการ
สถาบัน The Best Center
www.thebestcenter.com

สารบัญ

➤ ความรู้เกี่ยวกับสำนักงานศาลยุติธรรม	1
📖 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติราชการ (100 คะแนน)	
✦ แนวข้อสอบความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	18
➤ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543	34
✦ แนวข้อสอบพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543	
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2562	46
➤ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543	50
✦ แนวข้อสอบพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543	
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 พ.ศ.2565	88
➤ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551	91
✦ แนวข้อสอบพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ.2562	134
📖 ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม	
♦ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา พ.ศ.2560	171
♦ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการคิดค้นผลงานด้านนวัตกรรมเพื่อใช้ในการบริหารคดีและการบริการของศาลยุติธรรม พ.ศ.2562	173
♦ คำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ 233/2561 เรื่อง มอบอำนาจในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานราชการศาลยุติธรรม	175
📖 ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม	
♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยพนักงานราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2550	176
♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยพนักงานราชการศาลยุติธรรมฉบับที่ 2 พ.ศ.2562	183
♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ.2559	184
♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ.2559	192
♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการส่งเสริมจริยธรรมข้าราชการศาลยุติธรรม ลูกจ้างและพนักงานราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2557	199
♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการจัดประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่งของข้าราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2552	202
♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าพนักงานคดี พ.ศ.2551	
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2562	206

♦ ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมเกี่ยวกับการ ดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ พ.ศ.2550	209
▣ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของสำนักงานศาลยุติธรรม	
♦ ข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ	213
♦ ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายของ ผู้ประนีประนอม พ.ศ.2556	227
♦ คำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ 693/2563 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2563 เรื่อง มอบอำนาจในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการศาลยุติธรรมและลูกจ้าง	229
✦ รวมแนวข้อสอบ	231
▣ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งนิติกร (100 คะแนน)	
➤ พระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543	235
✦ แนวข้อสอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	249
✦ แนวข้อสอบประมวลกฎหมายอาญา	261
✦ แนวข้อสอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	275
✦ แนวข้อสอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	291
➤ ความรู้เกี่ยวกับข้อบังคับและข้อกำหนดประธานศาลฎีกา	303
➤ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติในตำแหน่งนิติกร พร้อมแนวข้อสอบ	320

ความรู้เกี่ยวกับสำนักงานศาลยุติธรรม

ประวัติศาลยุติธรรม

ศาลในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีอยู่มากมายหลายศาลกระจายกันอยู่ตามกระทรวงกรมต่างๆ และมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีต่างพระเนตรพระกรรณแทนพระมหากษัตริย์ต่อมาเมื่อบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการติดต่อกับชาวต่างชาติลัทธิชาวตะวันตกได้แผ่ขยายเข้ามาทำให้ระบบการศาลไทยมีการเปลี่ยนแปลง มิฉะนั้นอาจเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับชาติตะวันตกได้ จึงมีการปฏิรูประบบการศาลไทยขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีบทบาทในการวางรากฐานระบบการศาลยุติธรรม โดยได้รวมศาลที่กระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงกรมต่างๆ ให้มารวมไว้ในที่แห่งเดียวกัน

เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความรวดเร็วถูกต้องเหมาะสมไม่ทำให้ราษฎรเดือดร้อน

และในโอกาสที่กรุงเทพมหานครมีอายุครบ 100 ปี ซึ่งตรงกับวันที่ 21 เมษายน 2425 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทางขบวนพยุหยาตราทางชลมารคออกพระฤกษ์อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรม และทรงโปรดฯ ให้จารึกพระราชปรารภในการจัดตั้งศาลยุติธรรมไว้ในแผ่นดิน ซึ่งเรียกว่า "หิรัญบัตร" มีความกว้าง 9.5 ซม. ยาว 37.2 ซม. จำนวน 4 แผ่น ฝังอยู่ที่อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรมบนแผ่นดินจารึกด้วยอักษรไทยที่สวยงามและทรงคุณค่ามาก แสดงให้เห็นถึงพระบรมราโชบายในการปกครองแผ่นดินว่า มีพระราชประสงค์ให้ตั้งศาลขึ้นเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดอรรถคดีทรงเล็งเห็นว่าบ้านเมืองจะอยู่ด้วยความสงบสุขร่มเย็นต้องอาศัยการศาลเป็นสำคัญ จึงทรงจัดระบบกฎหมายและระเบียบทางการศาลขึ้นใหม่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชาติตะวันตก โดยมีกรมหลวงพิชิตปรีชากรและพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์เป็นกำลังสำคัญในการแก้ไขกฎหมายและปฏิรูประบบการศาลยุติธรรมให้เจริญรุ่งเรืองเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ

ศาลจึงเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ประชาชนสืบมาตราบนานเท่านาน และในโอกาสที่กรุงเทพมหานครครบรอบ 220 ปี ซึ่งตรงกับศาลยุติธรรมครบรอบ 120 ปี ในปี พ.ศ. 2545 สำนักงานศาลยุติธรรมจึงร่วมกันจัดตั้งพิพิธภัณฑศาลไทยและหอจดหมายเหตุขึ้นเพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ที่มีต่อศาลยุติธรรมจึงถือเอาวันที่ 21 เมษายนของทุกปีเป็น "วันศาลยุติธรรม"

ทรงเล็งเห็นว่าบ้านเมืองจะอยู่ด้วยความสงบสุขร่มเย็นต้องอาศัยการศาลเป็นสำคัญ จึงทรงจัดระบบกฎหมายและระเบียบทางการศาลขึ้นใหม่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชาติตะวันตก โดยมีกรมหลวงพิชิตปรีชากร และพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์เป็นกำลังสำคัญในการแก้ไขกฎหมายและปฏิรูประบบการศาลยุติธรรมให้เจริญรุ่งเรืองเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2478 ได้มีการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรมแบ่งแยกงานศาลยุติธรรมออกจากกันเป็นสองฝ่าย คืองานตุลาการและงานตุลาการ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบงานตุลาการส่วนงานตุลาการ คือการพิจารณาพิพากษา เป็นอำนาจของตุลาการ โดยเฉพาะ นับแต่ตั้งกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานตุลาการของศาลยุติธรรมมาได้ 100 ปีเศษ จึงได้เกิดแนวความคิดที่จะแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้พ้นจากข้อระแวงสงสัยว่าศาลยุติธรรมอาจถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหารและไม่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี

จนกระทั่งได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 มาตรา 5 บัญญัติให้มีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2543 จึงถือว่าศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรม นับแต่นั้นเป็นต้นมา

แผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม

พ.ศ. 2569 – 2572

วิสัยทัศน์

“ศาลยุติธรรมอำนวยความสะดวกอย่างรวดเร็ว เข้าถึงได้ด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่
เพื่อความเชื่อมั่นและความเท่าเทียมในสังคม”

พันธกิจ

1. พิจารณาพิพากษาคดีด้วยความถูกต้องเป็นธรรมและรวดเร็ว
2. คุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเสมอภาค
3. อำนวยความสะดวกยุติธรรมตามมาตรฐานสากล ทันสมัย และตอบสนองความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัล
4. ดำรงความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน

ยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม

1. ยุทธศาสตร์ S Speedy Justice
การอำนวยความสะดวกยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรมอย่างรวดเร็ว
2. ยุทธศาสตร์ M Modern Innovation
นวัตกรรมสมัยใหม่
3. ยุทธศาสตร์ A Accessibility for all
ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค
4. ยุทธศาสตร์ R Ready for the future
พร้อมมุ่งสู่นาคต
5. ยุทธศาสตร์ T Trust
ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน

เป้าประสงค์

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์
S Speedy Justice การอำนวยความยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรม อย่างรวดเร็ว	ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกจาก ศาลยุติธรรมอย่างรวดเร็ว
M Modern Innovation นวัตกรรมสมัยใหม่	นวัตกรรมของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม ส่งเสริมการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานและการ บริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
A Accessibility for all ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค	ประชาชนเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตามหลักสากลอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค
R Ready for the future พร้อมมุ่งสู่นาคต	การขับเคลื่อนระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงาน ศาลยุติธรรมสอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนและความเจริญก้าวหน้าตามยุคสมัย
T Trust ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน	ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในการอำนวย ความยุติธรรมของศาลยุติธรรม

ยุทธศาสตร์ S Speedy Justice การอำนวยความสะดวกยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรมอย่างรวดเร็ว เป้าประสงค์

ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมจากศาลยุติธรรมอย่างรวดเร็ว

ตัวชี้วัด

ประชาชนเชื่อมั่นว่าศาลยุติธรรมใช้ระยะเวลาดำเนินการในแต่ละขั้นตอนงานอย่างเหมาะสม และลดค่าใช้จ่ายของความ

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ																								
<p>ประเด็นย่อยที่ 1 ส่งเสริมการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมด้วยหลักนิติธรรม</p> <p>เป้าหมาย กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมเป็นไปโดยถูกต้องเป็นธรรมอย่างรวดเร็ว</p> <p>ตัวชี้วัด</p> <p>1. ร้อยละของคดีเสร็จไปภายในไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันรับฟ้อง</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70</td> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70</td> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70</td> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 72</td> </tr> </tbody> </table> <p>2. อัตราส่วนคดีรับใหม่ของศาลชั้นอุทธรณ์ต่อคดีเสร็จไปของศาลชั้นต้น</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> </tr> </tbody> </table> <p>3. อัตราส่วนคดีรับใหม่ของศาลฎีกาต่อคดีเสร็จไปของศาลชั้นอุทธรณ์</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> <td>ไม่เกิน ร้อยละ 30</td> </tr> </tbody> </table>	2569	2570	2571	2572	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 72	2569	2570	2571	2572	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	2569	2570	2571	2572	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	<p>แนวทางดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีและการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละชั้นศาลและประเภทคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์คดีที่เปลี่ยนแปลง เสริมสร้างกระบวนการพิจารณาคดีมีโน้มน้าว คดีไม่มีข้อยุ่งยาก คดีความผิดทางพินัย และคดีชำนาญพิเศษ เป็นไปอย่างรวดเร็วตามลักษณะเฉพาะของแต่ละประเภทคดีและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บริหารจัดการปริมาณงานและปรับอัตรากำลังของบุคลากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปตามกรอบระยะเวลาและมีมาตรฐาน ส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีและยกระดับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการ คณะยุติธรรม และผู้พิพากษาสมทบ
2569	2570	2571	2572																						
ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 72																						
2569	2570	2571	2572																						
ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30																						
2569	2570	2571	2572																						
ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30	ไม่เกิน ร้อยละ 30																						

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 2 ส่งเสริมการระงับข้อพิพาททางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>เป้าหมาย การระงับข้อพิพาททางเลือกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประหยัด เป็นธรรม และคู่กรณียินยอมทุกฝ่าย</p> <p>ตัวชี้วัด ร้อยละคดีส่วนแบ่งที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จจากคดีส่วนแบ่งที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70</td> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70</td> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70</td> <td>ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 72</td> </tr> </tbody> </table>	2569	2570	2571	2572	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 72	<p>แนวทางดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท และการระงับข้อพิพาททางเลือกด้วยความรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย และพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย เสริมสร้างมาตรฐานอนุญาโตตุลาการ ของสถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม การพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 20 ตรี ส่งเสริมระบบการขึ้นทะเบียนและพัฒนาบุคคลเพื่อทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและผู้ประนีประนอมประจำสำนักงานศาลยุติธรรม
2569	2570	2571	2572						
ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 72						

ยุทธศาสตร์ M Modern Innovation นวัตกรรมสมัยใหม่
เป้าประสงค์

นวัตกรรมของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมส่งเสริมการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานและการบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

จำนวนนวัตกรรม

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 1 เสริมสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยี</p> <p>เป้าหมาย</p> <p>การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการประชาชนและการบริหารจัดการศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม</p> <p>ตัวชี้วัด</p> <p>นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมเพิ่มขึ้นหรือได้รับการต่อยอด</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 นวัตกรรม</td> <td>1 นวัตกรรม</td> <td>1 นวัตกรรม</td> <td>1 นวัตกรรม</td> </tr> </tbody> </table>	2569	2570	2571	2572	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติการกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการทางศาล เสริมสร้างระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการทำงานอย่างครบวงจร เพื่อลดปริมาณการใช้กระดาษ พัฒนาและคัดสรรเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ที่เหมาะสมควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยี Big Data ของสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและยกระดับบริการประชาชน สนับสนุนการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชนและการดำเนินงานของหน่วยงานตามกฎหมาย พัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น สร้างกลไกการจัดการเอกสารทางคดีในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก และประหยัด
2569	2570	2571	2572						
1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม						

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 2 สร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารองค์กร</p> <p>เป้าหมาย</p> <p>กระบวนการทำงานทั้งระบบสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่นำมาใช้และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีต่อบริการของศาลยุติธรรม</p> <p>ตัวชี้วัด</p> <p>นวัตกรรมที่นอกเหนือจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรืองานวิจัยของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมเพิ่มขึ้นหรือได้รับการต่อยอด</p> <table border="1"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td> <td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td> <td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td> <td>2 นวัตกรรม/ฉบับ</td> </tr> </table>	2569	2570	2571	2572	2 นวัตกรรม/ฉบับ	2 นวัตกรรม/ฉบับ	2 นวัตกรรม/ฉบับ	2 นวัตกรรม/ฉบับ	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและพัฒนา นวัตกรรมที่ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี เพื่อการปฏิบัติการของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อบริการประชาชน ยกระดับความรู้และการใช้ดิจิทัล (Digital literacy) ของบุคลากร
2569	2570	2571	2572						
2 นวัตกรรม/ฉบับ	2 นวัตกรรม/ฉบับ	2 นวัตกรรม/ฉบับ	2 นวัตกรรม/ฉบับ						

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 3 นวัตกรรมด้านกฎหมาย</p> <p>เป้าหมาย</p> <p>กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม มีอัตลักษณ์ในด้านการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ตลอดจนขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมให้สอดคล้องกับภาพรวมของการพัฒนาประเทศ</p> <p>ตัวชี้วัด</p> <p>ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมมีการเสนอร่างกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดและข้อบังคับ</p> <table border="1"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>3 เรื่อง</td> <td>3 เรื่อง</td> <td>3 เรื่อง</td> <td>3 เรื่อง</td> </tr> </table>	2569	2570	2571	2572	3 เรื่อง	3 เรื่อง	3 เรื่อง	3 เรื่อง	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค และส่งเสริมการพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยงานภายนอกเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เสริมสร้างกลไกการให้คำแนะนำและพิจารณากฎหมายที่ต้องพัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไขอย่างครบถ้วนรอบด้านตามหลักวิชาการแก่ศาลยุติธรรมและหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม พัฒนากระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรฐานสากล ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายต่างประเทศกฎหมายระหว่างประเทศและข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการศาล และประสานความร่วมมือทางการศาลระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำสั่งศาล การบังคับใช้กฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิทางกฎหมายของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม
2569	2570	2571	2572						
3 เรื่อง	3 เรื่อง	3 เรื่อง	3 เรื่อง						

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ																								
<p>ประเด็นย่อยที่ 4 นวัตกรรมด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และสารสนเทศ</p> <p>เป้าหมาย ศาลยุติธรรมมีระบบการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และสารสนเทศที่ได้มาตรฐาน</p> <p>ตัวชี้วัด</p> <p>1. มีหน่วยงานและบุคลากรด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์</p> <table border="1" data-bbox="300 600 841 696"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>มีหน่วยงานและบุคลากร</td> <td>มีหน่วยงานและบุคลากร</td> <td>มีหน่วยงานและบุคลากร</td> <td>มีหน่วยงานและบุคลากร</td> </tr> </table> <p>2. มีนวัตกรรมเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์เพิ่มขึ้นหรือได้รับการต่อยอด</p> <table border="1" data-bbox="300 775 841 840"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>1 นวัตกรรม</td> <td>1 นวัตกรรม</td> <td>1 นวัตกรรม</td> <td>1 นวัตกรรม</td> </tr> </table> <p>3. บุคลากรมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการรับมือภัยคุกคาม</p> <table border="1" data-bbox="300 920 841 1016"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td> <td>ร้อยละ 100</td> </tr> </table>	2569	2570	2571	2572	มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร	2569	2570	2571	2572	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	2569	2570	2571	2572	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ร้อยละ 100	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างความตระหนักรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ 2. พัฒนาทักษะและสร้างความเชี่ยวชาญด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิค 3. ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศและไซเบอร์ของสำนักงานศาลยุติธรรม ภายใต้หลักการ Zero Trust 4. ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายประสานงานด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 5. จัดให้มีเทคโนโลยีทันสมัย เพื่อตรวจสอบและป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมถึงจัดเก็บและเข้ารหัสข้อมูลเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและสารสนเทศอย่างเหมาะสม
2569	2570	2571	2572																						
มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร	มีหน่วยงานและบุคลากร																						
2569	2570	2571	2572																						
1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม	1 นวัตกรรม																						
2569	2570	2571	2572																						
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ร้อยละ 100																						

ยุทธศาสตร์ A Accessibility for all ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค
เป้าประสงค์

ประชาชนเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามหลักสากลอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

ตัวชี้วัด

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการได้ใช้สิทธิต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมตามกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ

จากศาลยุติธรรม

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 1 ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายแก่คู่ความและประชาชน</p> <p>เป้าหมาย การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพคู่ความและประชาชนเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>ตัวชี้วัด ศาลยุติธรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทุกฝ่ายที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม</p> <table border="1"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน</td> <td>ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน</td> <td>ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน</td> <td>ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน</td> </tr> </table>	2569	2570	2571	2572	ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	<ol style="list-style-type: none"> คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หลักประกันในเรื่องสิทธิ เสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล การป้องกันการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย หลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ฟื้นฟู เยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา และการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับคดีผู้ประกัน การบังคับคดีโทษปรับและการบังคับคดีความผิดทางพนัน การคุ้มครองและจ่ายค่าตอบแทนพยานตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม นำแนวทางการปฏิบัติราชการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางมาใช้ในการปฏิบัติงานและให้บริการประชาชน
2569	2570	2571	2572						
ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน	ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และพยาน						

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ												
<p>ประเด็นย่อยที่ 2 สร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ</p> <p>เป้าหมาย สร้างความเป็นธรรมและเท่าเทียมในทุกมิติ</p> <p>ตัวชี้วัด มาตรการที่ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดขึ้นเพื่อสร้างความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรม</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ดัชนีสภา</td> <td>ดัชนีสภา</td> <td>ดัชนีสภา</td> <td>ดัชนีสภา</td> </tr> <tr> <td>ปีงบประมาณที่ผ่านมา</td> <td>ปีงบประมาณที่ผ่านมา</td> <td>ปีงบประมาณที่ผ่านมา</td> <td>ปีงบประมาณที่ผ่านมา</td> </tr> </tbody> </table>	2569	2570	2571	2572	ดัชนีสภา	ดัชนีสภา	ดัชนีสภา	ดัชนีสภา	ปีงบประมาณที่ผ่านมา	ปีงบประมาณที่ผ่านมา	ปีงบประมาณที่ผ่านมา	ปีงบประมาณที่ผ่านมา	<ol style="list-style-type: none"> 1. การลดอุปสรรคทางกายภาพ ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน คู่ความ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม 2. จัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลของศาลยุติธรรม เพื่อให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการขอลดข้อชั่วคราว การกำกับดูแล และติดตามผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว 4. ส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเปราะบางเข้าถึงการอำนวยความสะดวกยุติธรรม การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และการบำบัดฟื้นฟูตามกฎหมายได้อย่างสะดวกรวดเร็ว 5. เพิ่มช่องทางการเข้าถึงการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่คู่ความ พยานหรือผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้พำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทย 6. พัฒนาระบบการดำเนินคดีสำหรับประชาชนที่ดำเนินคดีด้วยตัวเอง (Self- Represented Litigation)
2569	2570	2571	2572										
ดัชนีสภา	ดัชนีสภา	ดัชนีสภา	ดัชนีสภา										
ปีงบประมาณที่ผ่านมา	ปีงบประมาณที่ผ่านมา	ปีงบประมาณที่ผ่านมา	ปีงบประมาณที่ผ่านมา										

ยุทธศาสตร์ R Ready for the future พร้อมมุ่งสู่อนาคต

เป้าประสงค์

การขับเคลื่อนระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าตามยุคสมัย

ตัวชี้วัด

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมมีผลการประเมินการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าระดับดีมาก

ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 1 ส่งเสริมระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง</p> <p>เป้าหมาย ระบบงานศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมตอบสนองต่อการพัฒนาองค์กรเพื่อให้บริการประชาชนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน</p> <p>ตัวชี้วัด ระบบงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมได้รับการพัฒนาหรือต่อยอด</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 ระบบงาน</td> <td>1 ระบบงาน</td> <td>1 ระบบงาน</td> <td>1 ระบบงาน</td> </tr> </tbody> </table>	2569	2570	2571	2572	1 ระบบงาน	1 ระบบงาน	1 ระบบงาน	1 ระบบงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มประสิทธิภาพระบบงานและการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม 2. พัฒนาโครงสร้างองค์กรให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม 3. ส่งเสริมมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคลของข้าราชการศาลยุติธรรม พนักงานศาลยุติธรรมและลูกจ้าง 4. เสริมสร้างนโยบายประธานศาลฎีกา และแผนอื่นของหน่วยงาน เพื่อแผนยุทธศาสตร์นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 5. พัฒนาระบบงบประมาณ การเงิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน และการบริหารทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพ
2569	2570	2571	2572						
1 ระบบงาน	1 ระบบงาน	1 ระบบงาน	1 ระบบงาน						

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 2 ส่งเสริมความรู้ความเชี่ยวชาญแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง</p> <p>เป้าหมาย ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้รับการเพิ่มพูนความรู้และความเชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม</p> <p>ตัวชี้วัด การอบรมสัมมนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามแผนปฏิบัติการจัดการอบรมและสัมมนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม</p> <table border="1" data-bbox="300 723 836 813"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90</td> </tr> </table>	2569	2570	2571	2572	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมสร้างหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ นโยบายประธานศาลฎีกา งานวิจัย ปัญหาข้อขัดข้องและผลการประเมินการฝึกอบรม 2. วางแผน พัฒนา และดำเนินการฝึกอบรม รวมถึงพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3. ติดตามประเมินผลการพัฒนาและฝึกอบรมข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 4. เสริมสร้างหลักสูตรที่จำเป็นต่อการพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรม เพื่อให้บุคลากรทุกคนได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
2569	2570	2571	2572						
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90						
<p>ประเด็นย่อยที่ 3 ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานภายในและต่างประเทศ</p> <p>เป้าหมาย ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานภายในและต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>ตัวชี้วัด ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ</p> <table border="1" data-bbox="300 1205 836 1294"> <tr> <td>2569</td> <td>2570</td> <td>2571</td> <td>2572</td> </tr> <tr> <td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td> <td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td> <td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td> <td>ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ</td> </tr> </table>	2569	2570	2571	2572	ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ	ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ	ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ	ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานภายในและต่างประเทศ 2. ยกกระดับกลไกการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม 3. พัฒนาต่อยอดบันทึกความร่วมมือระหว่างศาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมหรือหน่วยงานอื่น
2569	2570	2571	2572						
ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ	ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ	ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ	ด้านการยุติธรรมและด้านวิชาการ						

ยุทธศาสตร์ T Trust ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชน

เป้าประสงค์

ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลยุติธรรม

ตัวชี้วัด

ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนว่าจะได้รับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่ถูกต้องเป็นธรรมจากศาลยุติธรรม

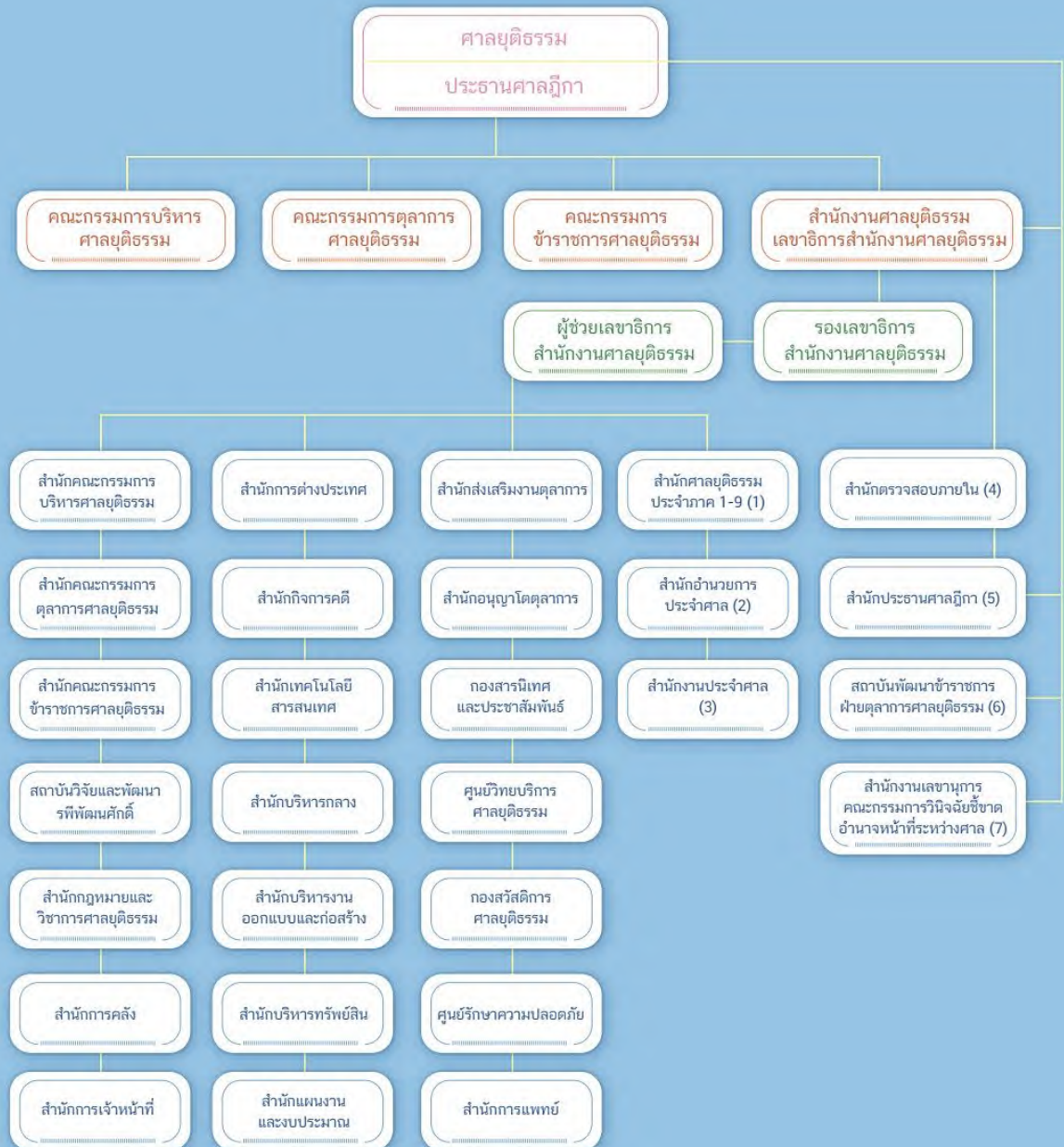
ปีงบประมาณ 2569	ปีงบประมาณ 2570	ปีงบประมาณ 2571	ปีงบประมาณ 2572
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 1 การเสริมสร้างความโปร่งใสและมาตรฐานการดำเนินงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมตามมาตรฐานสากล</p> <p>เป้าหมาย การดำเนินงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับมาตรฐานสากล</p> <p>ตัวชี้วัด ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80</td> <td>ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82</td> </tr> </tbody> </table>	2569	2570	2571	2572	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82	<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมสร้างมาตรฐานการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในแต่ละศาลชั้นศาลและประเภทคดี และส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานทั้งในและต่างประเทศ 2. ส่งเสริมการดำเนินการตามกรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (International Framework for Court Excellence : IFCE) 3. พัฒนาและส่งเสริมระบบการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการปฏิบัติราชการของศาลยุติธรรมและหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม 4. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมตามมาตรฐานสากลเพื่อยกระดับประเทศไทยในสังคมโลก
2569	2570	2571	2572						
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 82						

ประเด็นย่อย	แนวทางดำเนินการ								
<p>ประเด็นย่อยที่ 2 สนับสนุนการเรียนรู้ไม่สิ้นสุดแก่ประชาชนและความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชนต่อการทำงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม</p> <p>เป้าหมาย ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชนต่อการทำงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม</p> <p>ตัวชี้วัด ช่องทางของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในสังคม</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>2569</th> <th>2570</th> <th>2571</th> <th>2572</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ในสถานที่และออนไลน์</td> <td>ในสถานที่และออนไลน์</td> <td>ในสถานที่และออนไลน์</td> <td>ในสถานที่และออนไลน์</td> </tr> </tbody> </table>	2569	2570	2571	2572	ในสถานที่และออนไลน์	ในสถานที่และออนไลน์	ในสถานที่และออนไลน์	ในสถานที่และออนไลน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เผยแพร่ความรู้ เสริมสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน และเสริมสร้างระบบบริการสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของสังคม 2. ส่งเสริมการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม 3. สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงบทบาทและภารกิจของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมทั้งภายในและต่างประเทศ 4. สร้างระบบ Open Government เพื่อให้ผู้ใช้บริการภาคประชาชนภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐ สามารถค้นหาและเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณภาพได้ง่าย 5. ส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสังคมของศาลยุติธรรม
2569	2570	2571	2572						
ในสถานที่และออนไลน์	ในสถานที่และออนไลน์	ในสถานที่และออนไลน์	ในสถานที่และออนไลน์						

ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน

แผนผังโครงสร้างสำนักงานศาลยุติธรรม

- หมายเหตุ: (1) ภายใต้การกำกับ ดูแล และคำสั่งให้ปฏิบัติราชการตามกฎหมายของอธิบดีผู้พิพากษามาตร
(2) ภายใต้การกำกับ ดูแล และคำสั่งให้ปฏิบัติราชการตามกฎหมายของประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค 1-9 เลขาธิการศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล แล้วแต่กรณี
(3) ภายใต้การกำกับ ดูแล และคำสั่งให้ปฏิบัติราชการตามกฎหมายของอธิบดีพิพากษาหัวหน้าศาล
(4) ภายใต้การกำกับ ดูแล และคำสั่งให้ปฏิบัติราชการตามกฎหมายของคณะกรรมการตรวจสอบของสำนักงานศาลยุติธรรม และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม แล้วแต่กรณี
(5) ภายใต้การกำกับ ดูแล และคำสั่งให้ปฏิบัติราชการตามกฎหมายของเลขาธิการประธานศาลฎีกา
(6) ภายใต้การกำกับ ดูแล และคำสั่งให้ปฏิบัติราชการตามกฎหมายของเลขาธิการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
(7) ภายใต้การกำกับ ดูแล และคำสั่งให้ปฏิบัติราชการตามกฎหมายของเลขาธิการศาลฎีกา

สำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น มีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหัวหน้าหน่วยงานและเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการและงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

สำนัก สถาบัน กอง และศูนย์

สำนัก สถาบัน กอง และศูนย์สังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ส่วนกลาง ทำหน้าที่สนับสนุนศาลยุติธรรม ส่งเสริมงานตุลาการและวิชาการ ได้แก่ กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ งานงบประมาณและการเงินของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม ส่งเสริม ประสาน และดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท อนุญาโตตุลาการ และการระงับข้อพิพาทโดยทางเลือกอื่น สนับสนุนการดำเนินงานของศาลในด้านวิชาการกฎหมาย และระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนจัดหาครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคารสถานที่ และบ้านพักของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม งานบริหารงานบุคคลและพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 - 9

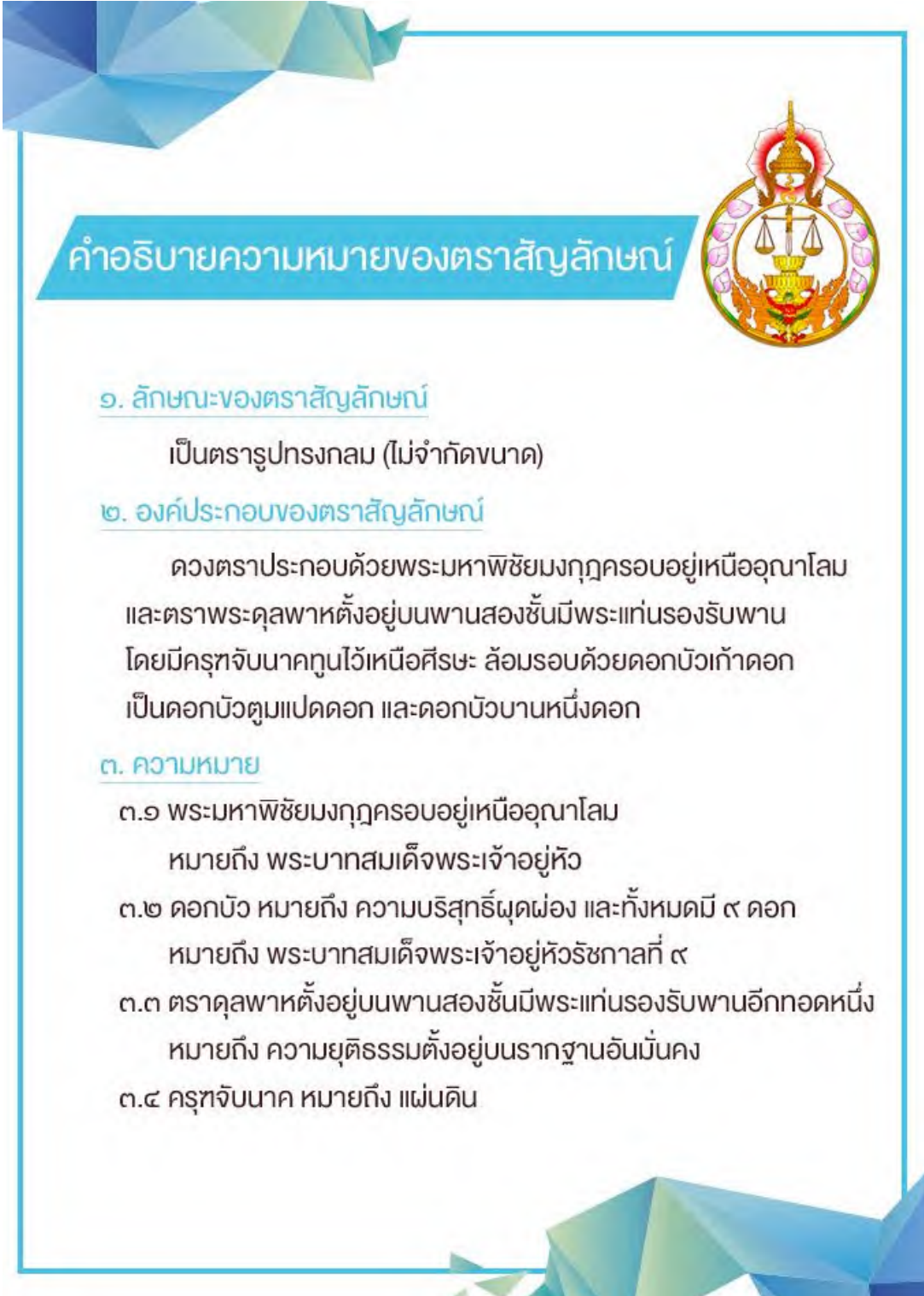
สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 - 9 เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนปฏิบัติงานของสำนักอำนวยการประจำศาลและสำนักงานประจำศาลในเขตของอธิบดี รวมทั้งสนับสนุนงานวิชาการ งานแผนงาน การบริหารงบประมาณ งานด้านกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศและประสานงานร่วมกับหน่วยงานส่วนกลางและศาลในสังกัด

สำนักอำนวยการประจำศาลและสำนักงานประจำศาล

สำนักอำนวยการประจำศาลและสำนักงานประจำศาล เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนงานศาลในด้านบริหารจัดการและด้านวิชาการ เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม รวมทั้งนำการระงับข้อพิพาททางเลือกมาใช้ นอกเหนือจากการพิจารณาพิพากษาคดี ตลอดจนสนับสนุนงานด้านวิชาการ แผนงาน การบริหารงบประมาณ และพัฒนาเทคโนโลยีรวมถึงประสานงานร่วมกับสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค

➤ คำอธิบายความหมายของตราสัญลักษณ์

คำอธิบายความหมายของตราสัญลักษณ์

๑. ลักษณะของตราสัญลักษณ์
เป็นตรารูปทรงกลม (ไม่จำกัดขนาด)

๒. องค์ประกอบของตราสัญลักษณ์
ดวงตราประกอบด้วยพระมหาพิชัยมงกุฏครอบอยู่เหนืออุณาโลม และตราพระจุลพาหตั้งอยู่บนพานสองชั้นมีพระแท่นรองรับพาน โดยมีครุฑจันนาคทวนไว้เหนือสี่ระ ล้อมรอบด้วยดอกบัวเก้าดอก เป็นดอกบัวตูมแปดดอก และดอกบัวบานหนึ่งดอก

๓. ความหมาย

๓.๑ พระมหาพิชัยมงกุฏครอบอยู่เหนืออุณาโลม
หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓.๒ ดอกบัว หมายถึง ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง และทั้งหมดมี ๙ ดอก
หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙

๓.๓ ตราจุลพาหตั้งอยู่บนพานสองชั้นมีพระแท่นรองรับพานอีกทอดหนึ่ง
หมายถึง ความยุติธรรมตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคง

๓.๔ ครุฑจันนาค หมายถึง แผ่นดิน

สำนักงานศาลยุติธรรม

นับจากวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๑ ศาลยุติธรรมได้แยกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรม โดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นหน่วยธุรการ และมีเลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา อำนาจหน้าที่

สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการศาลยุติธรรม อาทิ การจัดทำงบประมาณ รายจ่ายประจำปี การบริหารการเงิน การพัสดุ การวางแผนเกี่ยวกับบุคลากรการบริหารจัดการอาคารสถานที่ งานทางวิชาการ และงานส่งเสริมงานตุลาการ ซึ่งลักษณะของงานเหล่านี้เป็นไปตามลักษณะของการบริหารองค์กร หรือหน่วยงาน และที่สำคัญคือการสนับสนุนงานตุลาการอันเป็นภารกิจหลักให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเป็นเลิศในการอำนวยความยุติธรรม หน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการและงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดี เป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนราชการภายในประกอบด้วย

ส่วนกลาง

เป็นหน่วยประสาน กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ และวางหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ

ส่วนภูมิภาค

มีหน่วยงานระดับภาคจำนวน ๕ หน่วยงาน คือ สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๑ - ภาค ๕ โดยเป็นหน่วยส่งเสริมสนับสนุนงานศาลในด้านบริหารจัดการและด้านวิชาการให้กับหน่วยงาน ในเขตอำนาจอธิบดีผู้พิพากษาภาค

ส่วนสนับสนุนงานศาล

ได้แก่ หน่วยงานระดับสำนักอำนวยการประจำศาล และหน่วยงานระดับสำนักงานประจำศาล โดยเป็นหน่วยสนับสนุนการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาด้านธุรการ ด้านวิชาการ รวมทั้งการประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ

บทบาทภารกิจของสำนักงานศาลยุติธรรม มีดังนี้

๑) กำหนดนโยบายการบริหารด้านบุคลากร งบประมาณและแผนงานให้เป็นไปตามหลักการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance)

๒) ดำเนินการด้านเลขานุการของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) และคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.)

๓) สรรหาอัตรากำลังข้าราชการตุลาการและธุรการ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพและทักษะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๔) ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมายและระบบงานของศาลยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดตัวชี้วัดประสิทธิผลและมูลค่าผลงานต่อหน่วย (Unit Cost)

๖) ประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง

➤ **หน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม**

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๑ กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการ และงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งส่วนราชการภายใน ดังนี้

ศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร จำนวนทั้งสิ้น 274 ศาล (9 สาขา)

สำนักแผนงานและงบประมาณ

สำนักงานศาลยุติธรรม

ศาลฎีกา
จำนวน 1 ศาล

ศาลชั้นอุทธรณ์
จำนวน 11 ศาล

ศาลอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 1

ศาลอุทธรณ์ภาค 2

ศาลอุทธรณ์ภาค 3

ศาลอุทธรณ์ภาค 4

ศาลอุทธรณ์ภาค 5

ศาลอุทธรณ์คดีขำัญญพิเศษ

ศาลอุทธรณ์ภาค 6

ศาลอุทธรณ์ภาค 7

ศาลอุทธรณ์ภาค 8

ศาลอุทธรณ์ภาค 9

ศาลชั้นต้น

จำนวน 262 ศาล (9 สาขา)

ไม่สังกัดสำนักงาน

อธิบดีผู้พิพากษาประจำภาค 1 - 9

ศาลแพ่ง

ศาลอาญา

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ศาลอาญากกรุงเทพใต้

ศาลแพ่งธนบุรี

ศาลอาญาธนบุรี

ศาลแพ่งลี้วั้ง

ศาลอาญาลี้วั้ง

ศาลแพ่งพรสรวง

ศาลอาญาพรสรวง

ศาลแพ่งนนบุรี

ศาลอาญานนนบุรี

ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง

ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 1 - 9

ศาลขำัญญพิเศษที่ไม่อยู่ในลี้วั้งฯ ได้แก่

ศาลแรงงานกลาง

ศาลแรงงานภาค 1 - 9

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

ศาลภาษีอากรกลาง

ศาลล้มละลายกลาง

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

สังกัดสำนักงาน

อธิบดีผู้พิพากษาประจำภาค 1- 9

ศาลจังหวัด

จำนวน 111 ศาล

ศาลแขวง

จำนวน 39 ศาล

ศาลขำัญญพิเศษที่อยู่ในลี้วั้งฯ ได้แก่

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด จำนวน 76 ศาล

ศาลสาขา ได้แก่

ศาลจังหวัดลี้วั้ง สาขาปากช่อง

ศาลจังหวัดมหาสารคาม สาขาพยัคฆภูมิพิสัย

ศาลจังหวัดนนทบุรี สาขาบึง

ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน สาขาป่าปาย

ศาลจังหวัดเชียงราย สาขาเวียงป่าเป้า

ศาลจังหวัดพิษณุโลก สาขานครไทย

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง สาขานนนบุรี

ศาลแรงงานภาค 1 สาขารัตนบุรี

ศาลแรงงานภาค 2 สาขาระยอง

ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2563

เปิดทำการศาลแขวงกระบี่ และศาลแขวงตรัง

หมายเหตุ -จำนวนทั้งสิ้นนี้ไม่ได้รวมศาลสาขา

-ศาลขำัญญพิเศษความหมายตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีขำัญญพิเศษ พ.ศ.2558 (มาตรา 3)

แนวข้อสอบความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน (ที่มักเรียกกันว่า "รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560") ถูกประกาศใช้ครั้งแรกในปีใด (พ.ศ.)

ก. 2550

ข. 2560

ค. 2540

ง. 2564

เฉลย : ข. 2560 รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีปีพุทธศักราชเป็น พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่จัดทำหลังการเปลี่ยนแปลงการเมืองในช่วงก่อนหน้า และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรอิสระ สิทธิพื้นฐาน กระบวนการเลือกตั้ง และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

2. บทบัญญัติพื้นฐานของรัฐธรรมนูญมักเรียกว่าอะไร และมีความสำคัญอย่างไร

ก. กฎหมายลูก — เป็นกฎหมายรองที่ทำให้รัฐธรรมนูญไม่ต้องใช้

ข. บททั่วไป/มาตราตั้งต้น — ระบุหลักการและกรอบการปกครองสูงสุดของประเทศ มีลำดับความสำคัญเหนือกฎหมายอื่น ๆ

ค. กฎระเบียบการบริหาร — เป็นกฎหมายในของราชการเท่านั้น

ง. พระราชกฤษฎีกา — เป็นคำสั่งของนายกรัฐมนตรี

เฉลย : ข. บททั่วไป/มาตราตั้งต้น — ระบุหลักการและกรอบการปกครองสูงสุดของประเทศ มีลำดับความสำคัญเหนือกฎหมายอื่น ๆ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ (supremacy of constitution) บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญกำหนดรูปแบบรัฐ การแบ่งอำนาจ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน และหลักการในการตรา/บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ซึ่งต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

3. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 องค์ประกอบของรัฐสภาประกอบด้วยอะไรบ้าง

ก. สภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว

ข. วุฒิสภาเพียงสภาเดียว

ค. สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (รัฐสภาเป็นสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาาร่วมกัน)

ง. สภาองค์กรท้องถิ่นและคณะกรรมการรัฐบาล

เฉลย : ค. สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (รัฐสภาเป็นสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาาร่วมกัน) รัฐธรรมนูญระบุระบบสองสภา (bicameral) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และ วุฒิสภา ซึ่งมีบทบาทกำกับ/พิจารณาร่วมในบางเรื่อง — เมื่อร่วมประชุมกันเรียกว่า "รัฐสภา" เพื่อพิจารณากฎหมายบางประเภท (เช่น ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข/การยื่นขึ้นแต่งตั้งบางตำแหน่ง)

หรือองค์กรอิสระ) จะมีเงื่อนไขเสริม เช่น ต้องได้รับเสียงเห็นชอบจาก ส.ว. ในจำนวนที่กำหนด หรืออาจต้องยกראง
สู่การลงประชามติ

8. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 อำนาจในการบริหารประเทศเป็นของใคร โดยหลัก
- ก. คณะรัฐมนตรี (รัฐบาล) ซึ่งต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร
 - ข. ศาลฎีกา
 - ค. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - ง. คณะกรรมการการเลือกตั้ง

เฉลย : ก. คณะรัฐมนตรี (รัฐบาล) ซึ่งต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร อำนาจบริหาร (executive power) อยู่ที่คณะรัฐมนตรีซึ่งนำโดยนายกรัฐมนตรี ผู้ได้รับแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของรัฐสภา/ พฤติการณ์ตามรัฐธรรมนูญ — รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรและระบบรัฐสภา

9. รัฐธรรมนูญกำหนดบทบาทใดสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลที่มีอำนาจในเรื่องรัฐธรรมนูญ
- ก. ไม่มีบทบาทเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ
 - ข. มีอำนาจวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย วินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับบทบาทรัฐสภา/ คณะรัฐมนตรี และวินิจฉัยการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางกรณี
 - ค. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบริหารแทนคณะรัฐมนตรี
 - ง. ให้คำแนะนำด้านเศรษฐกิจแก่รัฐสภา

เฉลย : ข. มีอำนาจวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย วินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับบทบาทรัฐสภา/ คณะรัฐมนตรี และวินิจฉัยการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางกรณี ศาลรัฐธรรมนูญ (หรือหน่วยงานตุลาการที่มีอำนาจรัฐธรรมนูญ) ทำหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรรัฐ รวมถึงให้คำวินิจฉัยในข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญ และในกรณีแก้ไขรัฐธรรมนูญศาลอาจมีอำนาจตรวจสอบ กระบวนการแก้ไขว่าขัดต่อมาตราเกี่ยวกับการแก้ไขหรือไม่

10. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มีมาตราที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิชุมชนและบทบาทของรัฐในการส่งเสริม ประชาธิปไตยอย่างไร (สรุป)

- ก. ไม่มีบทบาทของรัฐในการส่งเสริมประชาธิปไตย
- ข. ระบุว่ารัฐจะส่งเสริมความรู้เรื่องการปกครอง ระบบประชาธิปไตย และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชน รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
- ค. ให้สิทธิเฉพาะกลุ่มผู้มีอำนาจเท่านั้น
- ง. ห้ามประชาชนเข้าชุมนุมโดยเด็ดขาด

เฉลย : ข. ระบุว่ารัฐจะส่งเสริมความรู้เรื่องการปกครอง ระบบประชาธิปไตย และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชน รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญมีมาตราที่เน้นการส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยและให้รัฐมีบทบาทในการสร้างเงื่อนไขให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง เช่น มาตราที่ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

11. ใครมีอำนาจแต่งตั้งประธานรัฐสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ (สรุปหน้าที่/กระบวนการ)

ก. ประธานาธิบดีแต่งตั้งโดยตรง

ข. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกและลงมติเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรตามกระบวนการภายในสภา

ค. ศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง

ง. ประธานคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยอัตโนมัติ

เฉลย : ข. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกและลงมติเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรตามกระบวนการภายในสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรถูกเลือกภายในสภาโดยสมาชิกของสภาเองตามขั้นตอนในข้อบังคับการประชุม เพื่อทำหน้าที่บังคับการประชุมและเป็นตัวแทนของสภา

12. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดเงื่อนไขการเป็น "ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง" อย่างไรโดยทั่วไป

ก. ต้องเป็นชาวต่างชาติที่อาศัยในไทย

ข. ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย มีอายุถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย

กฎหมาย

ค. ไม่จำกัด — ทุกคนในประเทศสามารถลงคะแนนได้

ง. ต้องเป็นข้าราชการเท่านั้น

เฉลย : ข. ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย มีอายุถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญมอบหมายให้มีกฎหมายกำหนดว่าใครคือผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยหลัก โดยทั่วไปต้องเป็นพลเมืองไทยที่มีอายุถึงขีดตามกฎหมาย (เช่น 18 ปีขึ้นไป) และจดทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้การใช้สิทธิเป็นไปอย่างเป็นระบบ

13. ตามรัฐธรรมนูญ บทบาทขององค์กรอิสระ (เช่น กกต., ป.ป.ช., สตง.) คืออะไรโดยสรุป

ก. เป็นหน่วยงานรัฐบาลที่ขึ้นกับคณะรัฐมนตรีโดยตรง

ข. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เฉพาะทางอย่างอิสระจากฝ่ายบริหาร เพื่อรักษาดุลยพินิจในเรื่องที่ต้องการความเป็นกลาง เช่น การเลือกตั้ง การต่อต้านการทุจริต ฯลฯ

ค. เป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมือง

ง. ทำหน้าที่เป็นศาลในทุกคดี

เฉลย : ข. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เฉพาะทางอย่างอิสระจากฝ่ายบริหาร เพื่อรักษาดุลยพินิจในเรื่องที่ต้องการความเป็นกลาง เช่น การเลือกตั้ง การต่อต้านการทุจริต ฯลฯ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 จัดตั้งองค์กรอิสระหลายแห่งเพื่อทำหน้าที่ที่ต้องการความเป็นกลาง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.), คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ป.ป.ช.) เป็นต้น โดยมีหลักการคุ้มครองความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง

17. ใครกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

ก. รัฐธรรมนูญเป็นแนวทางและให้อำนาจกฎหมายลูก (พระราชบัญญัติ) กำหนดรายละเอียดของคุณสมบัติและกระบวนการเลือกตั้ง

ข. ประมุขกำหนดทั้งหมดตามดุลยพินิจ

ค. ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีการเลือกตั้ง

ง. พรรคการเมืองเป็นผู้กำหนด

เฉลย : ก. รัฐธรรมนูญเป็นแนวทางและให้อำนาจกฎหมายลูก (พระราชบัญญัติ) กำหนดรายละเอียดของคุณสมบัติและกระบวนการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการกว้าง ๆ เช่น การเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยเสรีและเป็นธรรม แต่รายละเอียดเช่น อายุ การสมัคร คุณสมบัติ วิธีการเลือกตั้งจะถูกกำหนดลงในกฎหมายลูก เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

18. การใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสามารถถูกจำกัดได้หรือไม่ และภายใต้เงื่อนไขใด

ก. ไม่สามารถจำกัดได้ในทุกกรณี

ข. สามารถจำกัดได้ตามกฎหมายโดยมีเหตุผลชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เช่น เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยต้องมีสัดส่วนน้อยที่สุด (proportionality)

ค. สามารถจำกัดได้โดยคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดเพียงอย่างเดียว

ง. จำกัดได้โดยอำนาจของพรรคการเมือง

เฉลย : ข. สามารถจำกัดได้ตามกฎหมายโดยมีเหตุผลชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เช่น เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยต้องมีสัดส่วนน้อยที่สุด (proportionality) รัฐธรรมนูญอนุญาตให้มีการจำกัดสิทธิได้เมื่อมีเหตุผลและมีกฎหมายที่ชัดเจน แต่การจำกัดต้องไม่เกินความจำเป็น ต้องคำนึงหลักนิติธรรม และไม่ใช้เป็นข้ออ้างละเมิดสิทธิอย่างไร้ขอบเขต

19. ใครเป็นผู้มีอำนาจในการยุบสภา (สภาผู้แทนราษฎร) ตามระบบรัฐสภาไทย (ตามหลักทั่วไปของรัฐธรรมนูญ)

ก. ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข. พระมหากษัตริย์ โดยคำนึงตามข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีหรือบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ค. ประชาชนโดยตรงลงมติยุบสภา

ง. ผู้นำพรรคการเมืองใหญ่ที่สุดคนเดียว

เฉลย : ข. พระมหากษัตริย์ โดยคำนึงตามข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีหรือบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ในระบบรัฐสภาไทย การยุบสภามักเกิดขึ้นตามการขอพระราชทานยุบสภาจากนายกรัฐมนตรีต่อพระมหากษัตริย์ ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ และมีขั้นตอนตามบทบัญญัติ เช่น การประกาศพระบรมราชโองการยุบซึ่งมีผลให้ต้องจัดการเลือกตั้งใหม่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

20. รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการใดเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (administrative power)

ก. เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจโดยไม่ต้องรับผิดชอบ

ข. เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบ โปร่งใส และต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม

(rule of law)

ค. เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ง. เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ตัดสินคดีกฎหมายเอง

เฉลย : ข. เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบ โปร่งใส และต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม

(rule of law) รัฐธรรมนูญย้ำหลักการว่าการบริหารต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อ

การใช้อำนาจ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมและรักษาสิทธิของประชาชน

21. ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (checks and balances)

ประกอบด้วยหน่วยงานใดบ้าง (สรุป)

ก. คณะรัฐมนตรีเพียงอย่างเดียว

ข. รัฐสภา ศาล และองค์กรอิสระต่าง ๆ (เช่น ป.ป.ช., กกต.) เพื่อควบคุมซึ่งกันและกัน

ค. พรรคการเมืองเป็นผู้ตรวจสอบคนเดียว ง. ไม่มีตรวจสอบใด ๆ

เฉลย : ข. รัฐสภา ศาล และองค์กรอิสระต่าง ๆ (เช่น ป.ป.ช., กกต.) เพื่อควบคุมซึ่งกันและกัน

ระบบรัฐธรรมนูญได้ออกแบบกลไกการถ่วงดุล (checks and balances) โดยให้สถาบันต่าง ๆ มีบทบาทใน

การตรวจสอบการใช้อำนาจของกันและกัน เช่น รัฐสภากำกับนิติบัญญัติ ศาลวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

และองค์กรอิสระทำหน้าที่เฉพาะด้านเพื่อคุ้มครองหลักธรรมาภิบาล

22. มาตราใดของรัฐธรรมนูญมีกล่าวถึง “ความรับผิดชอบของรัฐต่อการคุ้มครองสิทธิของเด็ก/ผู้สูงอายุ/

กลุ่มเปราะบาง” (สรุปหน้าที่รัฐ)

ก. ไม่มีการกล่าวถึงกลุ่มเปราะบางเลย

ข. มีมาตราที่ระบุหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิกลุ่มเปราะบางและส่งเสริมสวัสดิการสังคม

ค. ให้ภาระหน้าที่แก่เอกชนโดยสมบูรณ์ ง. หน้าที่ดังกล่าวเป็นเรื่องของต่างประเทศ

เฉลย : ข. มีมาตราที่ระบุหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิกลุ่มเปราะบางและส่งเสริมสวัสดิการสังคม

รัฐธรรมนูญมีการบัญญัติให้รัฐต้องดูแล ปกป้อง และสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ

ผู้พิการ โดยการจัดบริการสาธารณสุข การศึกษา และนโยบายสวัสดิการที่เหมาะสม

26. รัฐธรรมนูญบัญญัติอย่างไรเกี่ยวกับการควบคุมและการเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานรัฐ (เช่น การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน)

ก. ไม่มีหลักการเรื่องข้อมูลของรัฐ

ข. รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการพื้นฐานว่าประชาชนควรได้รับความโปร่งใสและมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐตามกฎหมายที่บัญญัติ เพื่อการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐและเสริมสร้างความรับผิดชอบ

ค. ข้อมูลทั้งหมดต้องถูกปกปิดโดยรัฐ

ง. ให้สื่อมวลชนเป็นผู้ถือข้อมูลทั้งหมด

เฉลย : ข. รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการพื้นฐานว่าประชาชนควรได้รับความโปร่งใสและมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐตามกฎหมายที่บัญญัติ เพื่อการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐและเสริมสร้างความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูลเป็นองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลซึ่งรัฐธรรมนูญสนับสนุน โดยให้มีกฎหมายและมาตรการที่เปิดช่องให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลราชการได้ตามกรอบกฎหมาย (เช่น กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ)

27. ใครมีอำนาจในการตีความความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย (judicial review) ในระบบไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

ก. คณะรัฐมนตรี

ข. ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีอำนาจตรวจสอบกฎหมาย

ค. สภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่าย

ง. พนักงานเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

เฉลย : ข. ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีอำนาจตรวจสอบกฎหมาย

หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญรวมถึงการตรวจสอบว่ากฎหมายหรือการกระทำของรัฐสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ (judicial review) เพื่อคุ้มครองหลักนิติธรรมและสิทธิพื้นฐานของประชาชน

28. รัฐธรรมนูญบัญญัติเรื่องการจัดทำงบประมาณแห่งชาติ/การตรวจสอบงบประมาณของรัฐอย่างไร (สรุปหลักการ)

ก. งบประมาณไม่ต้องผ่านรัฐสภา

ข. งบประมาณต้องจัดทำโดยรัฐบาล เสนอรัฐสภาเพื่อลงมติและตรวจสอบ และรัฐสภามีบทบาทในการอนุมัติ/แก้ไขงบประมาณเพื่อความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

ค. งบประมาณจัดทำโดยองค์กรเอกชน

ง. งบประมาณเป็นความลับ ไม่เปิดเผย

เฉลย : ข. งบประมาณต้องจัดทำโดยรัฐบาล เสนอรัฐสภาเพื่อลงมติและตรวจสอบ และรัฐสภามีบทบาทในการอนุมัติ/แก้ไขงบประมาณเพื่อความรับผิดชอบต่อสาธารณะ รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการงบประมาณแห่งชาติว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการจัดทำ และต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภา ซึ่งเป็นกลไกตรวจสอบการใช้งบประมาณของประชาชน

32. หากเกิดข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐว่ากระทำการขัดต่อรัฐธรรมนูญ บุคคลหรือหน่วยงานใดสามารถยื่นคำร้องให้พิจารณาต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ (ตัวอย่างกรอบทั่วไป)

ก. ทุกคนที่ได้รับผลกระทบและผู้ที่ถูกกฎหมายอนุญาตให้ยื่นตามบทบัญญัติ เช่น สมาชิกสภา ประธานรัฐสภา หรือผู้ที่มีสิทธิตามกฎหมายลูกที่กำหนด

ข. ไม่มีใครยื่นได้

ค. เฉพาะประธานคณะรัฐมนตรีเท่านั้น

ง. เฉพาะสื่อมวลชน

เฉลย : ก. ทุกคนที่ได้รับผลกระทบและผู้ที่ถูกกฎหมายอนุญาตให้ยื่นตามบทบัญญัติ เช่น สมาชิกสภา ประธานรัฐสภา หรือผู้ที่มีสิทธิตามกฎหมายลูกที่กำหนด บทบัญญัติรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมักกำหนดผู้มีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (เช่น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือหน่วยงานที่ถูกกฎหมายระบุ) เพื่อให้การวินิจฉัยเป็นไปตามกระบวนการที่ชอบธรรม

33. รัฐธรรมนูญกำหนดหลักเกณฑ์อะไรเกี่ยวกับการรับรองสิทธิทางเศรษฐกิจของประชาชน (เช่น สิทธิในการมีที่อยู่อาศัย และการครองชีพ)

ก. ไม่มีหลักการเรื่องเศรษฐกิจในรัฐธรรมนูญ

ข. ระบุให้รัฐต้องส่งเสริมสวัสดิการพื้นฐานและสร้างนโยบายเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรี

ค. ให้การกินนี้เป็นของเอกชนทั้งหมด

ง. เป็นเรื่องของนโยบายพรรคการเมืองเท่านั้น

เฉลย : ข. ระบุให้รัฐต้องส่งเสริมสวัสดิการพื้นฐานและสร้างนโยบายเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรี รัฐธรรมนูญมีมาตราที่ระบุให้รัฐต้องคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน เช่น การดูแลสุขภาพ การศึกษา และมาตรการสวัสดิการเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม

34. รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติอย่างไรเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการพลเรือนและมาตรการป้องกันการทุจริต

ก. ไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานราชการ

ข. ระบุหลักการว่าข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต และรัฐต้องมีกลไก ป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น องค์กรตรวจสอบอิสระและกฎหมายเฉพาะเรื่อง

ค. ข้าราชการมีสิทธิพิเศษในการใช้อำนาจจูงใจ

ง. ให้ใช้บทลงโทษทางวินัยเท่านั้น โดยไม่ต้องตรวจสอบ

เฉลย : ข. ระบุหลักการว่าข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต และรัฐต้องมีกลไก ป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น องค์กรตรวจสอบอิสระและกฎหมายเฉพาะเรื่อง รัฐธรรมนูญส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลและบังคับให้มีระบบตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตและรักษาความโปร่งใสในการบริหารราชการ รวมทั้งสนับสนุนการมีองค์กรอิสระที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ

35. หากต้องการแก้ไขสาระสำคัญของบทเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในรัฐธรรมนูญ ต้องดำเนินการอย่างไรตามมาตราเกี่ยวกับการแก้ไข

ก. รัฐบาลคนเดียวสามารถแก้ไขได้โดยประกาศคำสั่ง

ข. การแก้ไขสาระสำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์มีเงื่อนไขเข้มงวด อาจต้องผ่านการเห็นชอบพิเศษ เช่น เสียง ๓.๖. บางสัดส่วน และ/หรือการลงประชามติ ตามบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ค. พรรคการเมืองผู้ชนะการเลือกตั้งสามารถแก้ไขทันที

ง. ไม่จำเป็นต้องดำเนินการใด ๆ

เฉลย : ข. การแก้ไขสาระสำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์มีเงื่อนไขเข้มงวด อาจต้องผ่านการเห็นชอบพิเศษ เช่น เสียง ๓.๖. บางสัดส่วน และ/หรือการลงประชามติ ตามบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญกำหนด

บทที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์มักเป็นบทที่ได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ — การแก้ไขต้องเป็นไปตามขั้นตอนพิเศษ และมีเงื่อนไขเสริมตามมาตราแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสถาบัน

36. ทำไมการศึกษารัฐธรรมนูญและการสร้างความรู้ความเข้าใจ (civic education) จึงสำคัญต่อการดำรงประชาธิปไตยตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

ก. ไม่สำคัญ — ประชาชนไม่ต้องรู้กฎหมาย

ข. สำคัญ — เป็นพื้นฐานที่ทำให้ประชาชนเข้าใจสิทธิ หน้าที่ และวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ระบอบประชาธิปไตยดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ค. สำคัญเฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น

ง. เป็นกิจกรรมที่ควรทำโดยพรรคการเมืองเท่านั้น

เฉลย : ข. สำคัญ — เป็นพื้นฐานที่ทำให้ประชาชนเข้าใจสิทธิ หน้าที่ และวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ทำให้ระบอบประชาธิปไตยดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน รัฐธรรมนูญเองสั่งให้รัฐส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะหากประชาชนขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และกระบวนการทางการเมือง จะส่งผลให้การใช้สิทธิไม่เต็มที่หรือถูกชักจูงง่าย การศึกษา civics จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาประชาธิปไตย

37. ในฐานะที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นมีเป็นอย่างไร

1. โฆษะ

2. เป็นอันใช้บังคับมิได้

3. โมฆียะ

4. ถูกทุกข้อ

ตอบ 2. แนวคิด มาตรา 5 วรรคแรก รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้น เป็นอันใช้บังคับมิได้

38. เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้น ไปตามกรณี
ข้อใด

1. ตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ตามหลักกฎหมายทั่วไป
3. ตามกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง
4. ตามรัฐธรรมนูญต่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก

ตอบ 1. แนวคิด มาตรา 5 วรรคสอง เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไป ตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

39. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

1. องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้
2. ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้
3. พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย
4. ถูกทุกข้อ

ตอบ 4. แนวคิด มาตรา 6 องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้

มาตรา 8 พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย

40. ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งองคมนตรี จะต้องไม่เป็นสมาชิกขององค์กรตามข้อใด

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น
2. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง
4. ถูกทุกข้อ

ตอบ 4. แนวคิด มาตรา 12 องคมนตรี ต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือข้าราชการ เว้นแต่การเป็นข้าราชการในพระองค์ในตำแหน่งองคมนตรี และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ